

ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ПОЧУТТЯ ЛЮБОВІ (ГАНС КРИСТІАН АНДЕРСЕН «СНІГОВА КОРОЛЕВА», «РУСАЛКА», «ДИКІ ЛЕБЕДИ»)

Лазурко М.І., *marichkalazurko@gmail.com*

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Протягом усієї своєї творчості Г.-К. Андерсен відзначався яскравою своєрідністю стилю, оригінальністю, яка межує з експериментальністю, та метафоричністю, що свідчить про своєрідний рух творчого духу митця. Цей письменник визнаний майстер жанру казки, його твори здобули всесвітню популярність, перекладені багатьма мовами світу. Казковий доробок привертав увагу науковців, які прагнуть досягнути неповторний стиль письменника. Дослідники виявляли характерні для літературної казки Ганса Крістіана Андерсена особливості, а саме її новаторство, внутрішній зв'язок ідеї автора та психологізації образів. До цієї теми звертались такі науковці та літературознавці, як А.Н. Букрієнко, Л. П. Білецький, Ю. І. Ковалів та інші [2].

Мета дослідження – розглянути казки Ганса Крістіана Андерсена, які адаптовані для дитячого читання, простежити як вони впливають на формування особистості.

Однією з головних і провідних тем казок Ганса Андерсена є любов та її прояв у різних життєвих ситуаціях. Часто можемо спостерігати, як цьому світлому почуттю доводиться боротись з темними силами, перемагаючи їх.

Сила мужньої любові яскраво простежується у казці *«Снігова королева»*. Головні герої казки – Кай і Герда, друзі, які були близькими, наче брат і сестра. Одна з витівок Кая закінчилася тим, що він прив'язав санки до саней Снігової королеви. Вона поцілувала хлопчика крижаним поцілунком і відвезла до свого палацу, змусивши забути про все, що пов'язувало хлопчика зі світом людей, з самим життям. Герда з вірою в серці шукає Кая та сподівається знайти його. Коли вже всі у місті говорили про те, що хлопчик помер, маленька дівчина не змогла у це повірити. «Ні, він не помер! – відповіли троянди. – Ми ж побували під землею, де йдуть усі померлі, але Кая між ними немає» [1, с.44]. Відважна дівчинка гордо долала усі перешкоди, які траплялись на її шляху. Проте варто зазначити, що саме сила великої любові допомогла їй подолати усіх злих персонажів. Зустрівши одне одного діти одразу кинулись у міцні обійми. «Кай, милий мій Кай! Нарешті я знайшла тебе! Але він сидів все такий же непорушний і холодний. І тоді Герда заплакала; гарячі сльози її впали йому на груди, проникли в серце, розтопили крижану кору, розтопили осколок. Кай глянув на Герду і раптом залився сльозами і плакав так сильно, що осколок витік з ока разом зі сльозами» [1, с. 45]. Це приклад незламної любові, міцної дружби та готовності завжди прийти на допомогу.

Прихований зміст казки Г. К. Андерсена був розкритий самим автором, котрий стверджував, що в ній «почуття отримує перемогу на холодним розумом» [3, с. 168]. Символіка того, що відбулося з Каєм, широко осмислена в численних

літературознавчих працях, де зазначається, що царство Снігової Королеви – це світ чистого розуму, позбавленого духовності, щирості й теплоти людських емоцій. І хлопчик саме тому не може скласти слово «ВІЧНІСТЬ», що доторкнутися розумом до вічного неможливо [3, с. 169].

«*Русалка*» – казка Ганса Крістіана Андерсена, яка здатна показати кожному силу любові, яка інколи може супроводжуватись навіть самопожертвою заради близької людини. Мрія Русалки – щастя, їй хочеться любові, тепла, ласки. Любов для русалки – це постійне подолання фізичних і моральних мук. Фізичних, тому що «кожен крок завдавав їй такий біль, ніби вона ступала по гострим ножах ...» [1, с. 6], моральних, тому що вона бачить, що принц знаходить свою любов; але це не робить жорстокою її. Любов не повинна затьмарювати людині справжнє бачення речей і світу. Русалка втратила голос, але придбала гостроту зору і сприйняття світу, адже любляче серце бачить гостріше. Вона знала, що принц щасливий зі своєю нареченою. Любов – це жертва, яка є наскрізним мотивом цієї казки.

Русалка жертвує своїм життям заради щастя принца, її сестри жертвують своє довге волосся, щоб врятувати її. «Ми віддали його відьмі, щоб вона допомогла нам позбавити тебе від смерті!» [1, с. 8]. Для Андерсена любов робить з людиною незворотні зміни. Любов робить завжди добро, вона не може бути злою. І тому русалка, тримаючи ніж в руці, все-таки жертвує своїм життям, вибирає свою смерть, даруючи принцу життя і щастя. «Русалочка трохи підняла пурпурову завісу шатра і побачила, що голівка чарівної нареченої спочиває на грудях принца ... В останній раз глянула вона на принца напівзгаслим поглядом, кинулася в море і відчула, як тіло її розпливається піною» [1, с. 13].

Особливістю, що притаманна лише казкам Г. Андерсена, є протиставлення надприродного містичного оточення та звичайних людських почуттів і думок за допомогою анімалістичних образів. Яскравим прикладом цього є казка «Русалка» [2].

У ще одній відомій казці Ганса Андерсена «*Дикі лебеді*» зображено найсильнішу любов, яка тільки може існувати в світі – любов братів і сестри. Разом вони впродовж всієї казки дорослішали та мужніли, вирішували різні життєві труднощі. У кожного з них непросте життя, їм доводиться боротись із несправедливістю. Багато страждань випало на долю Елізи, але їй завжди в скрутну хвилину приходили на допомогу брати. Так вони і врятували один одного. Чаклунство виявилось безсилим перед самовідданою любов'ю дітей і перед їх красою. Казка закінчується щасливим кінцем, який Крістіан Андерсен змальовує дуже ясно і поетично «І всі дзвони дзвонили, і пташки зібралися великими зграями, і до королівського палацу рушив такий весільний похід, якого ще не бачив ніхто на світі» [1, с. 69].

Еліза та Герда – сильні та сміливі дівчата, письменник показує їх хоробрими та незламними. Кожна з них носить велику любов у своєму серці, а тому вони здатні подолати все.

Героїня «Диких лебедів» – Еліза щиро молиться Богу навіть вночі. Дослідники творчості Г.-К. Андерсена вважають, що у автора взагалі немає нерелігійних творів.

Усіх героїв Андерсена поєднує любов до Бога. Майже всі вони моляться, читають псалми і стають переможцями в боротьбі зі злом завдяки Божій допомозі. Маленька Герда з міцною вірою і молитвою не побоялася вийти на бій зі Сніговою Королевою, Русалочка дуже хотіла не лише домогтися любові принца, але і отримати безсмертну душу. Бог вирішує долю героїв і вони йому повністю довіряють [3].

Надзвичайна привабливість казок Андерсена криється в чарівній простоті, доброму ставленні письменника до світу й до людей, в умінні у звичайних предметах та подіях бачити казку. Андерсен як справжній чарівник легко проникав у душу дитини, чоловіка, жінки, простого садівника й знатного пана, дрібного чиновника й придворного вельможі. Навіть там, де автор бачив недосконалість, прагнув відшукати хоч щось гарне, бо вірив, що добро існує в усьому.

Отже, як і герої народних казок, і персонажі казок інших письменників, герої Андерсена вчать добра й справедливості, віри в майбутнє, уважного ставлення до кожної людини, милосердя та співчуття до слабших.

Література:

1. Андерсен Г.-К. Казки Ганса Крістіана Андерсена. Київ: книголав, 2019. 96 с.
2. Капустян І. Літературна казка Г.-К. Андерсена: традиції та новаторство. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2016. №24 (1). С. 92 – 94.
3. Стасевич В. Християнські мотиви в казках Г.-Х. Андерсена. Юний вчений. 2015. № 2. С. 167–169.

Науковий керівник : *Жаркова Р.Є., кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, факультет педагогічної освіти, Львівський національний університет імені Івана Франка*